

In fraganti

Un relat de: [Lluís Pagès](#)

Punxa lleugeríssimament l'epidermis i endinsa la fulla fins que la carn comença a ensenyar les seves intimitats. Fixa els extrems de la pell amb unes fines agulles, que clava sobre la superfície de plàstic dur. Seguidament, amb l'estilet i l'ajuda d'unes pinces, separa els diferents components que va trobant al pas: aïlla nervis a una banda, agrupa vasos sanguinis a l'altra, secciona tendons amb l'extrem afilat de l'estri, i talla músculs creuats fins arribar als petits ossos de la mà. Ho fa amb una peculiaritat notable: no ha vessat ni una gota de sang, una situació que hauria fet les delícies d'en Shylock, el jueu exigent d'"El mercader de Venècia". No és estrany, que l'aprenent de cirurgia segueix amb la pràctica d'anatomia malgrat la resta de companys ja han abandonat les taules de dissecció. Algunes d'aquestes encara ofereixen despulles humanes, esventrades després de ser manipulades de manera maldestre pels futurs metges. No hi fa res, que ell ja ha quedat amb el professor que les retornaria a la bassa de formol, comprovant que han quedat perfectament cosides per a la següent utilització. S'ho passa pipa recordant els noms de totes i cadascuna de les parts de la mà que queden a la vista durant l'exercici d'observació i identificació. Artèria radial, nervi mitjà, múscul lumbrical i hipotènar, tendó flexor, metacarpia i falange, entre d'altres, van desfilant davant dels ulls inquisidors de l'hàbil manipulador, fascinat per la perfecció de la maquinària humana que fa possible que la mà pinci, premi, escanyi o acaroni fent ús d'un sistema de forces de complexitat inigualable. Ha decidit de fer un esbós que deixi palesa la seva traça amb l'escalpel i el bisturí, per la qual cosa ha il·luminat més intensament la zona d'operacions. Dempeus, afila el llapis i recolza el bloc de fulls al braç esquerra, disposat a dibuixar la primera línia que defineixi el contorn... Res, de sobte marxa el llum i es fa fosc del tot. I és del tot perquè aquesta peça es troba a la planta subterrània, sense finestres a l'exterior, il·luminada artificialment les vint-i-quatre hores del dia i amb una renovació constant de l'aire. Inexplicablement, els sistemes d'alimentació ininterrompuda han fallat i els minúsculs fluorescents auxiliars no són més que testimonis muts del col·lapse energètic. Sense corrent elèctric, l'habitable es converteix en una capsa tancada on la visió és inexistent i la respiració té data de caducitat.

Moure's a les fosques sempre és emprenyador, fins i tot en entorns coneguts. Però bellugar-se per una sala d'anatomia a les palpentes sense acabar abraçat a un tronc humà sec com un bacallà és, a banda de difícil, poc engrescador. En aquestes situacions funestes sempre recomanen de no perdre els nervis i pensar fredament una sortida a l'atzucac. Rememora mentalment la disposició dels diferents elements distribuïts per l'espai, que per sort no és la primera vegada que el visita. Sap on és la bassa de formol i on es situen les taules d'observació, i de seguida s'orienta cap a la porta de sortida. Però no pot evitar de recordar que encara hi ha restes humanes esteses i qui sap si algun que altre instrument quirúrgic desendregat, el que vol dir que el seu tacte podria entrar en contacte amb elements, pel cap baix, agressius. Això el destarota una mica del seu raonament lògic i s'estremeix en pensar què es trobarà en el seu camí a cegues fins a la llum.

Amb molta cura, gira sobre ell mateix i llisca la punta dels dits per l'extrem del marbre de la taula que troba. Ho fa lentament, que així arribarà a l'extrem d'aquesta sense ensurts. Mentida: topa amb un tendrum que penja i els seus dits es fan enrere com si s'haguessin enrampat. Ha notat quelcom llefiscós i ha notat a l'acte una basca que li puja a la gola. La típica reacció visceral, i mai millor dit. Però ha de fer el cor fort, que no hi ha marxa enrere. La manca de recirculació de l'aire ha provocat un augment sobtat de la temperatura ambiental i cada vegada li costa més de respirar. Per cada porus de la pell li neix un gotim de suor, que s'engrandeix en unir-se a la resta, fins lliscar pel seu cos a raig fet. Decideix, no sense dubtes, de desfer-se de la roba que du a sobre, guants de làtex inclosos. Si bé això li alleugerirà el calor sufocant que envaeix l'estança, desplaçar-se ben conill per entre parts del cos humà també nues li provoca un nus a l'estómac quasi instantani.

Les mans arriben a les parets del contenidor de formol, un lloc d'on hauria d'allunyar-se el més aviat possible si no vol que els efluis del líquid element li enterboleixin el cap atenent al termòmetre reescalfat. Ressegueix la circumferència el més de pressa possible, el que no li estalvia de topar amb un bony dur i protuberant. També aquesta vegada recula atemorit, però sap que no pot desfer el camí per cap altra banda. Hi ha massa obstacles a dreta i a esquerra i es perdria immediatament en aquest laberint improvisat. Agafa el poc aire que li queda i torna a posar les mans sobre el contenidor circular. Quan retroba la massa dura, palpa amb cura l'orografia del tros de carn: després d'uns centímetres de superfície llisa, reconeix un colze encamellat a l'aresta de la bassa. Els dits segueixen explorant sobre la pell que s'endinsa cap a l'interior del receptacle el que fa que, per la llei física de la palanca, l'extrem del braç que penja per la banda de fora s'allunyi de la seva posició original i la mà inert faci contacte amb els exposats genitals de l'estudiant; un tacte inofensiu venint de la mà d'on ve, però que en la situació de foscor concreta té un efecte immediat en l'afectat, el qual se sent, com vulgarment es diu, agafat pels collons. El crit de terror és inevitable i reverbera per tota la sala, acompanyat d'un salt enrere que el separa del seu punt de referència. Les mans aturen la trompada aferrant-se al primer que troben en el seu viatge aeri, que no és altra cosa que un parell de forats. L'índex de la mà dreta palpa un foradet, massa petit com per passar-hi el dit sense esforç; hi nota unes rugositats concèntriques, un seguit de clivelles orientades cap a un mateix punt i... aparta el dit ràpidament quan fa memòria del múscul llis i circular al voltant de l'orifici de certes cavitats naturals, capaç de contraure's i cloure el dit orifici. L'anular de la mà esquerra ensopega amb una nova depressió; aquesta resulta més allargada i fonda que l'anterior, plena de plecs i raconades, a quin més escorredís; en aquesta

ocasió, però, el dit llisca sense gaire dificultat, amunt i avall, ara agafant un congost entre parets carneses, ara saltant per damunt d'un tendrum que li barra el pas. Quan, finalment, deixa la vall de carn humana, l'ungla del dit li ha arrossegat una pellerina de textura bavosa que provoca la retirada de la mà a la velocitat de la llum, desplaçant-se cap endavant, fins que el cop sobtat contra la punta d'una taula el torna a la realitat pregona: està a les fosques i, exactament, ben fastiguejat.

Ha deixat enrere la bassa esgarrifosa i creu que ja li falta poc per a arribar a la porta de sortida. Accelera una mica el pas entre les superfícies de marbre, tocant-ne ara el cantell d'una, ara el de la següent, endavant, sempre endavant, mentre el cor se li accelera pensant en l'alliberament imminent. L'oxigen disponible minva cada cop més de pressa, que l'aire s'ha anat rarificant per la manca de renovació. No s'hi val a badar, podria caure sense coneixement en qualsevol moment si no va per feina. Quan ha calculat que ja deuria ser a tocar de la porta, ensopega amb alguna cosa i estén els braços cap endavant amb els palmells oberts, el reflex atàvic que s'activa en aquests casos amb molt poc temps de reacció. Inesperadament, les mans impacten contra quelcom tou, massa tou. Amb els polzes estesos detecta que entre les dues mans hi ha una canalera suggeridora i, per acabar amb una descripció acurada de la troballa, que al bell mig del palmell de cada mà un botonet de matèria més dura li dispara la imaginació reivindicativa d'una anatomia més que coneguda. El nexa entre el que toca i el que li diu el seu cervell li provoca una pujada de tensió sobtada, prou forta com per a sortir disparat a tot pebre en una cursa de distància curta. S'adona a l'acte de la impossibilitat de córrer així que el taló del peu que ha fet un pas enrere ha notat la punxada d'un objecte invasor. Una agulla connectada a una xeringa plena de fluid pútrid? La punta d'acer d'unes pinces contaminades amb coàguls desfets? Una unglya queratinitzada d'un dit gros del peu que fa temps que cria malves? No ha de deixar-se vèncer per la imaginació desbocada, s'envalenteix i s'abraona cap a la paret que calcula que té a un metre per davant, lliurant-se a l'atzar del que es pugui trobar. Aterrat sense incidències, palpa avall, on hauria d'haver-hi el pom, que girarà d'una revolada per...

- Què és això? Què hi fa vostè aquí? I despullat! – i se sent un esgarip ofegat de la dona de neteja, el que el fa reaccionar agafant el primer que troba per amagar-se les parts impúdiques del seu cos. Contra tot pronòstic, aquest fou el gest que el condemnà definitivament.

El comitè de disciplina el cità amb càrrecs gravíssims per la seva abjecta conducta. Li van llegir en veu alta i no s'ho podia creure: ni una referència al fet de quedar-se sol a la sala, transgredint les estrictes normes d'ús; ni al desori amb què va quedar aquesta en la seva fugida a cegues, amb trossos de cos escampats per terra com si fossin vulgars olives caigudes de l'arbre; ni tan sols a la seva nuesa provocadora, del tot inacceptable en un espai on ja hi havia massa carn a la vista. Durant el judici sumaríssim, se l'acusà personalment d'haver agafat de mala manera el cap de la santa mare abadessa, de conducta immaculada durant tota la seva existència i d'una generositat inacabable en lliurar el seu cos a la ciència, i haver-la fet servir per a tapar-se les vergonyes, amb l'agreujant que la cara de la dona va quedar orientada cap aquestes, una acció ignominiosa de càstig ineludible si tenim en compte la castedat llegendària de la religiosa. Ni el fet de tractar-se d'un acte reflex davant la urgència conjuntural va servir-li d'atenuant. El comitè va decidir de condemnar-lo a condicionar els cadàvers que van rebent dels donants que els cedeixen per a l'estudi. Una feina degradant, obligat a bescanviar la precisió del bisturí per la serra mecànica destrallera, afanyat en trossejar els cossos com aquell que trinxa pollastres a octaus i capbussar-ne les parts en el líquid conservador, talment com qualsevol vulgar carnisser trinxeraire que despatxa rere el taulell. Tot plegat, per haver estat enxampat in fraganti en un estat que no tenia, paradoxalment, ni cap ni peus.

Lluís Pagès